

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 11/1985-86 med anledning av landskapsstyrelsens berättelse till Ålands landsting över landskapet Ålands förvaltning och ekonomiska tillstånd under år 1984.

Landstinget har den 8 november 1985 inbegärt lagutskottets yttrande över berättelsen jämte den komplettering landskapsstyrelsen tillställt landstinget. Utskottet har i ärendet hört lantrådet Folke Woivalin, byråchefen Jörgen Erlund, utbildningschefen Börje Karlsson, landskapsagronomen Göthe Larpes samt överingenjören Anders Lindholm. Vidare har utskottet mottagit inbegärt utlåtande av finansutskottet, vilket bifogas till betänkandet. Utskottet får härmed värdsamt anföra följande.

Utskottet konstaterar att berättelsen till sin uppläggning motsvarar tidigare års berättelser och i huvudsak fått den form som i tidigare sammanhang från landstingets sida uttalats som önskemål. Sifferuppgifter etc. har i regel inte detaljgranskats. Utskottet önskar dock fästa uppmärksamhet vid att en uppgift bortfallit i avsnittet 2.4. vad gäller delegeringen av landskapsstyrelsens beslutanderätt. Landskapsstyrelseledamoten Lars Porko har under berättelseåret haft överinseende över trafikavdelningen och där utövat på honom delegerad beslutanderätt.

I ett nytt avsnitt 2.7. redogörs för Ålandskontoret i Helsingfors som togs i bruk under berättelseåret. Utskottet har noterat att kontoret även utnyttjas som sammanträdesutrymme för Ålandsdelegationen. Utskottet finner kontorets verksamhet värdefull som en central samlingspunkt för åländska aktiviteter i huvudstaden.

Utskottet har erhållit en redogörelse för hur strävandena att genomföra ämbetsverksdemokratin inom landskapets verk och inrättningar har förverkligats. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att landskapsstyrelsen i samarbete med de olika personalorganisationerna strävat till att åstadkomma lösningar vilka är anpassade till förhållandena inom självstyrelseförvaltningen. De erfarenheter som hittills vunnits av arbetet är i huvudsak positiva. En fortsatt utveckling av ämbetsverksdemokratin torde ha en gynnsam inverkan på relationerna mellan arbetsgivaren/landskapet och de anställda, särskilt vad gäller information och möjligheter att påverka de egna arbetsförutsättningarna.

I sammanhanget har utskottet konstaterat att beredningen av en ny tjänstemannalagstiftning är rätt långt hunnen. Avsikten är härvid bl.a. att i största möjliga utsträckning förenhetliga anställningsförhållandena för olika personalgrupper. I fortsättningen skulle endast finnas två grupper, nämligen anställda i ordinarie respektive tillfälligt arbetsförhållande.

Med anledning av en hemställan från landstinget har landskapsstyrelsen behandlat frågan om åtgärder för att självstyrelsedagen i största möjliga utsträckning skall vara en betald fridag. Ärendet har förberetts under berättelseåret och utskottet har informerats om de åtgärder som härefter vidtagits. Bland annat har kontakter tagits till statens arbetsmarknadsverk med begäran om att självstyrelsedagen i kommande tjänstekollektivavtal beaktas som fridag för de statligt anställda på Åland. Utskottet har senast i sitt betänkande nr 22/1982-83 behandlat problemet och konstaterar att de förberedelser landskapsstyrelsen nu vidtagit utgår från de av landstinget anvisade riktlinjerna om att största möjliga antal arbetstagare skall komma i åtnjutande av samma förmåner.

Landskapsstyrelsen konstaterar i berättelsens avsnitt 6.1.5. att en viss lärarbrist yttrat sig framförallt i skärgården. Utskottet har inhämtat att ett betydande antal klasslärare inom grundskolan inom de närmaste tio åren kommer att lämna sina tjänster med pension. Från landskapsstyrelsens sida har därför i olika sammanhang kontakter tagits till Åbo Akademis pedagogiska fakultet i Vasa i syfte att öka intagningen av åländska studerande till lärarutbildningen där. Utskottet konstaterar att frågan om lärarutbildningen för närvarande behandlas i landstinget på basen av två olika hemställningsmotioner och vill därför i detta sammanhang endast understryka betydelsen av att den åländska ungdomen i största möjliga utsträckning intresseras för och bereds tillfälle till utbildning för läraryrket.

I fråga om yrkes-och fackutbildningen i landskapets skolor har utskottet informerats om att elevtillströmningen till de flesta utbildningslinjer hittills varit tillfredsställande. Detta gäller även sjöfartsutbildningen trots den konjunktursvacka sjöfartsnäringsen för närvarande genomgår. Några konkreta planer på nedskärning av utbildningen inom dessa sektorer finns inte. Däremot har i fråga om den merkantila utbildningen kunnat noteras ett visst överutbud vilket lett till svårigheter för en del nytexaminerade att finna anställningar eller till att de erbjuda arbetsplatserna inte motsvarat utbildningens nivå. Utskottet förutsätter att landskapsstyrelsen följer med situationen och vid behov företar de åtgärder som kan anses påkallade.

Inom museibyråns verksamhetsområde har utskottet inhämtat att under berättelseåret två mindre muséer öppnats för allmänheten, nämligen fängelsemuséet på f.d. kronohäktet Vita Björn och utställningen av fynd från Bomarsunds fästningsområde i Prästö f.d. lotsstuga. Samlingarna har tilldragit sig besökarnas intresse och utgör ett värdefullt tillskott i fråga om presentationen av landskapets historia. I fråga om utbyggnaden av golfbanan invid Kastelholms slott, som ytterst kortfattat berörs under 7.5.5, har utskottet informerats om att arbetena fortskridit efter det markundersökningar gjorts. Planerings- och anläggningsarbetena sker i samarbete med museibyrån.

Under avsnitt 7.1.2.8. redogörs för hur transportstödet fördelats under berättelseåret. Utskottet emotser till en kommande berättelse en något mera detaljerad redogörelse, ur vilken skulle framgå dels fördelningen mellan olika varugrupper, dels de ansökta medlens förhållande till det utdelade stödet.

För förverkligande av den samhällspolitiska målsättning landstinget uppställt vore ett ytterligare utvecklande av skärgårdsjordbruket väsentligt. Utskottet har erfarit att delvis outnyttjad åkermark finns inom vissa skärgårdsområden. Landskapsstyrelsen har på olika sätt strävat till att stimulera intresset för jordbruk, framförallt specialodlingar, i skärgården. Trots detta har tillbudsstående stödmedel inte utnyttjats till fullo. Faktorer som försvårar etablerandet av nya jordbruksföretag i skärgården är bl.a. de komplicerade markägoförhållanden som råder på vissa håll samt i vissa fall även lagstiftningsmässiga faktorer i det att olika stödformer i många fall kan utbetalas endast till jordbrukslägenhetens ägare men inte till en eventuell arrendator. Inom ramen för den regionalpolitik landskapsstyrelsen bedriver borde frågan om skärgårdsjordbrukets utveckling enligt utskottets mening ägnas fortsatt uppmärksamhet.

Utskottet har inhämtat att landskapsstyrelsen bedrivit försök med nya beläggningsmetoder vad gäller omläggningen av vissa mindre trafikerade vägsträckor i landskapet. Denna nya s.k. ytimpregnering utförs till en kostnad som är flera gånger lägre än kostnaderna för de metoder som hittills tillämpats. Med beaktande av att omläggningar av vägsträckor kräver en allt större del av underhållsanslagen, finner utskottet det önskvärt att försöken fortsätts och om möjligt utsträcks.

Utskottet har inhämtat att trafikavdelningen vid planeringen av nya vägsträckningar i regel meddelar om detta genom kungörelse. Endast i de fall då ingrepp på tomter, åkerjord etc. fordras, kontaktas vederbörande markägare, däremot inte vid

normala förarbeten som endast fordrar utstakning av den planerade vägen. Utskottet uttrycker önskemålet att rutinerna för dessa arbeten granskas och anser att närmare kontakter mellan markägare och planeringsansvariga borde övervägas.

Skärgårdsflyg Ab har under berättelseåret helt övertagit transporten av bårpatienter från Åland till riket sedan Finnair upphört med denna service. Av denna orsak har antalet ambulansflygningar för bolaget betydligt ökat. Bolagets verksamhet har i övrigt hållits vid ungefär tidigare nivå. Av berättelsen framgår även att helikopterplattor byggts på fyra olika platser i skärgården. Ytterligare ett antal sådana landningsplatser har planerats men inte kunnat förverkligas p.g.a. att markägarnas tillstånd ännu inte erhållits. Utskottet konstaterar att dessa helikopterlandningsplatser är synnerligen värdefulla med tanke på menförestrafiken och sjuktransporter. Det vore därför angeläget att de planerade helikopterplattorna kunde anläggas och att berörda kommuner härvid kunde medverka till att de omständigheter som förhindrat ett förverkligande bringas ur vägen.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet värdsamt föreslå

att Landstinget måtte bringa detta betänkande till landskapsstyrelsens kännedom.

Mariehamn den 14 januari 1986.

På lagutskottets vägnar:

Sune Eriksson
ordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Sune Eriksson, viceordföranden Curt Carlsson (delvis), ledamöterna Börje Eriksson och J-E Lindfors samt ersättarna Berg och S-O Lindfors (delvis).

ÅLANDS LANDSTING

Mariehamn 9 januari 1986

Nr 10/86.

Till Lagutskottet

från finansutskottet.

Finansutskottet har mottagit lagutskottets brev av den 10 december 1985. I brevet anhåller lagutskottet om utlåtande av finansutskottet om utskottet har något att anföra med anledning av landskapets bokslut, landskapsrevisorernas berättelse eller i landskapsstyrelsens berättelse till Ålands landsting över landskapet Ålands förvaltning och ekonomiska tillstånd under år 1984 ingående avsnitt om finansavdelningens förvaltningsområde.

Beträffande landskapsrevisorernas berättelse ber finansutskottet att få hänvisa till sitt betänkande i ärendet.

Utskottet har tidigare vid flera tillfällen behandlat frågan om hur revisionsverksamheten skall utvecklas och föreslagit på vilka områden berättelsen kunde förbättras. I sitt betänkande över landskapsrevisorernas berättelse för år 1983 (Fu bet. nr 6/1984-85) poängterade utskottet vikten av att "en särskild redogörelse för vidtagna och icke vidtagna åtgärder intas i landskapsstyrelsens berättelse". Eftersom någon sådan redogörelse inte heller finns med i berättelsen för år 1984 vill finansutskottet återigen påminna om betydelsen av att en sådan redogörelse i fortsättningen intas i landskapsstyrelsens berättelser.

I sammanhanget har utskottet uppmärksammat landskapsstyrelsens ställningstagande till dels ett meddelande och dels en redogörelse vilket framkom i meddelandet med anledning av landskapsrevisorernas berättelse över granskningen av landskapets räkenskaper och ekonomiska förvaltning under år 1983 (Ls med.nr 3/1984-85), där det sägs att landskapsstyrelsen överväger att i fortsättningen avlämna meddelandet först till vårsessionen året efter att landstinget behandlat revisionsberättelsen. Finansutskottet kan för sin del inte omfatta ett sådant förfarande utan anser att meddelandet bör komma till landstinget under den första vårsessionen efter att revisionsberättelsen behandlats och att redogörelsen bör ingå i den berättelse som färdigställs för året efter revisionsåret.

I övrigt har finansutskottet intet att anföra.

På finansutskottets vägnar:

Roger Jansson
ordförande

Elisabeth Naclér
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Roger Jansson, vice-ordföranden Olof Jansson, ledamöterna Lundberg och Sundblom samt ersättaren Sundback.